

Startfoto

Vathorst-Hooglanderveen

Stad met een hart

Introductie

Deze startfoto gaat over de wijken Vathorst-Centrum, Vathorst-De Bron, Vathorst-De Laak, Vathorst-De Velden en Vathorst-Bovenduist¹, en het dorp Hooglanderveen. We gebruiken deze startfoto om het wijk- en dorpsplan Vathorst-Hooglanderveen te maken.

In deze startfoto kijken we naar de belangrijkste factoren voor een kansrijk, veilig, en gezond leven voor de inwoners van Vathorst-Hooglanderveen. Daarbij gebruiken we de wetenschap, cijfers en verhalen.

Wetenschap

We hebben gekeken welke factoren volgens de wetenschap het meest belangrijk zijn voor een kansrijk, veilig en gezond leven. De factoren zijn de ‘knoppen’ waaraan je kunt draaien om positieve ontwikkeling in de wijk te bevorderen of problemen te voorkomen/verminderen.

Cijfers

Daarna hebben we gekeken welke cijfers (indicatoren) beschikbaar zijn om deze factoren te meten. De cijfers laten zien hoe het gaat in de wijken en buurten. Er bestaat niet voor elke factor een passende indicator. Soms zijn niet voor alle leeftijdsgroepen indicatoren beschikbaar. Of zijn cijfers alleen beschikbaar op wijkcombinatieniveau, maar niet op wijkniveau.

Om de startfoto overzichtelijk te houden, hebben we soms gekozen om niet alle leeftijdsgroepen apart op te nemen. We hebben steeds gekeken wat nodig is om een duidelijk en betrouwbaar beeld te geven, zonder dat de startfoto te groot of ingewikkeld wordt.

Inhoudsopgave

Introductie	2
Samenvatting	4
Leeswijzer	7
1.1 De wijk in cijfers	8
Hoofddoel 1: Meer gezonde en vitale inwoners	8
Hoofddoel 2: Meer mensen leven kansrijker, doen mee en zien naar elkaar om	11
Hoofddoel 3: Meer mensen leven in een veiliger thuis en woonomgeving	14
1.2 Wat zijn de belangrijkste factoren per doel?	17
Onderzoeksverantwoording	23

¹ Vanwege het kleine aantal inwoners van Vathorst-Bovenduist ontbreken voor bijna alle indicatoren cijfers over Vathorst-Bovenduist. Daarom hebben we deze wijk niet opgenomen in de hierna volgende tabellen.

Verhalen

De verhalen geven meer inzicht over wat inwoners en professionals in het dagelijks leven ervaren, en wat er leeft en speelt in de wijk en het dorp. Er zijn 18 inwoners geïnterviewd, en groepsgesprekken gevoerd met de kinderraad (4 kinderen), circa 27 jongeren, circa 10 sleutelfiguren², en circa 30 professionals die in de wijk werken. In deze startfoto beschrijven we de belangrijkste resultaten uit deze verhalen. Daarnaast is alle informatie uit deze verhalen in een apart document gebundeld per factor en vastgelegd, om te kunnen gebruik bij het vervolgproces.

De startfoto begint met een samenvatting van de belangrijkste inzichten uit de cijfers en de verhalen. Daarna laten we per doel (gezond, kansrijk en veilig) zien welke indicatoren beschikbaar zijn en welke cijfers daarbij horen. Vervolgens geven we achtergrondinformatie over de wijk. Tot slot bevat de startfoto een overzicht van de belangrijkste factoren per doel.

² Hiermee bedoelen we inwoners die actief zijn in de wijk als aanjager of vrijwilliger in projecten, en in contact staan met veel inwoners, organisaties in de wijk, en de gemeente.

Samenvatting

Meeste inwoners goede sociaal-economische positie, maar er zijn verschillen

Uit de cijfers in deze startfoto blijkt dat de wijk Vathorst en het dorp Hooglanderveen op sommige onderwerpen ('factoren') afwijken van Amersfoort gemiddeld. Dit zien we vooral bij de factoren sociaal-economische status en participatie. Zo wonen er minder inwoners in armoede, minder huishoudens met bijstand, minder kinderen in uitkeringsgezinnen, minder geregistreerde werkzoekenden zonder werk in loondienst, en meer jongeren die wekelijks sporten bij een club of sportschool. Bij schulden zien we verschillen tussen wijken: in Hooglanderveen wonen minder huishoudens met geregistreerde problematische schulden, maar in Vathorst-De Laak meer dan in Amersfoort gemiddeld. Ook in de interviews benoemen inwoners dat er verschillen bestaan in welvaart in Vathorst. Veel inwoners vertellen dat zij zelf goed kunnen rondkomen, maar sommigen kennen ook mensen, of weten dat er mensen in de wijk zijn, die moeite hebben met rondkomen. En zij noemen dat meedoen voor die mensen lastig is, vanwege een gebrek aan geld. Ook in de groeps gesprekken met sleutelfiguren en professionals is verborgen armoede in Vathorst genoemd. Zowel enkele inwoners als professionals zeggen dat hier vaak niet over gepraat wordt en hier veel schaamte over is. Als we kijken naar de cijfers over afzonderlijke buurten, dan is voor de factor sociaal-economische status de meeste winst te behalen in de buurt Dorpskern Hooglanderveen. Hier is de sociaal-economische status (SES-WOA³) het laagst, maar nog steeds hoger dan Amersfoort gemiddeld. Een lagere sociaal-economische status hangt vaak samen met een mindere gezondheid en kansenongelijkheid. De factor sociaal-economische status is een belangrijke factor voor alle subdoelen (zie paragraaf 1.2). Inzetten hierop kan dus ook effect hebben op alle verschillende doelen.

Wisselende ervaringen met sociale steun en verbondenheid

Bij de factor sociale steun en verbondenheid zien we een wisselend beeld. De score voor sociale cohesie is in Vathorst-Centrum lager dan in Amersfoort gemiddeld, en in Hooglanderveen hoger. De gesproken sleutelfiguren herkennen dit verschil tussen Vathorst en Hooglanderveen. Volgens hen is er in Hooglanderveen een dorpscultuur. Mensen kennen elkaar en er worden veel dingen door burens onderling geregeld. In Vathorst zijn veel mensen

op zichzelf. Een onderwerp dat inwoners, sleutelpersonen en professionals noemen, is het beperkte sociale netwerk van sommige inwoners. Diverse geïnterviewde inwoners vertellen dat ze nauwelijks iemand hebben om op terug te vallen. Ze hebben geen familie en vrienden, of die wonen ver weg. Overigens zijn veel gesproken inwoners positief over het contact dat ze hebben met hun burens, en ervaren sommige inwoners ook in Vathorst een dorpscultuur. Tegelijkertijd zeggen zowel sleutelfiguren, professionals als inwoners dat sommige mensen eenzaam zijn in de wijk. In de cijfers zien we dat in de wijkcombinatie Vathorst-Hooglanderveen meer senioren (65+) wonen die (zeer) sterk eenzaam zijn. De factor sociale steun en verbondenheid is een belangrijke factor voor alle subdoelen (zie paragraaf 1.2). Inzetten hierop kan dus ook effect hebben op alle verschillende doelen.

Evenveel psychosociale problemen in Vathorst-Hooglanderveen als in Amersfoort gemiddeld

Qua psychosociale problemen is de situatie van kinderen, jongeren, en volwassenen en senioren in Vathorst-Hooglanderveen vergelijkbaar met Amersfoort gemiddeld. Wel ontvangen in de meeste wijken iets minder 18-plussers basis- of gespecialiseerde GGZ⁴. In de interviews vertellen sommige inwoners dat zij zelf psychosociale problemen (hebben) ervaren, of dat hun ouder of kind dit heeft. In sommige gevallen heeft dit ook veel invloed (gehad) op de rest van het gezin. Professionals noemen de enorme wachtlijst bij de specialistische jeugdhulp voor ADHD (vooral vanuit Vathorst). In de jongerensessie is gevraagd of jongeren herkennen dat sommige kinderen in Vathorst en Hooglanderveen niet lekker in hun vel zitten. Sommige gesproken jongeren herkennen dit, maar niet allemaal langdurig. Anderen herkennen het niet, of maar een beetje. Dat Vathorst-Hooglanderveen niet meer psychosociale problemen kent dan Amersfoort gemiddeld is gunstig, want het is een belangrijke factor voor bijna alle subdoelen.

3 Sociaal-economische status score gebaseerd op welvaart, opleiding en arbeid.

4 Dit gaat om GGZ met en zonder verblijf vanuit de Zvw, exclusief POH-GGZ.

Goede leefbaarheid en fijne woonomgeving, maar wel overlast van groepen jongeren

Vathorst is de nieuwste wijk van Amersfoort. Het is daarom begrijpelijk dat hier weinig mensen last hebben van schimmel of vochtplekken in de woon- of slaapkamer. De leefbaarheid⁵ is in alle wijken, behalve Vathorst-De Laak, beter dan Amersfoort gemiddeld. Ook in de interviews zeggen veel inwoners dat ze Vathorst en Hooglanderveen een fijne en mooie plek vinden. Vaak wordt genoemd dat alle faciliteiten in de buurt aanwezig zijn, zoals winkels, sportvoorzieningen, ov-verbindingen en mogelijkheden om naar buiten te gaan. Sommige aspecten van de fysieke woonomgeving worden wisselend ervaren, mogelijk afhankelijk van waar de inwoner precies woont in Vathorst of Hooglanderveen. Zo zijn veel inwoners tevreden over de hoeveelheid groen, maar andere inwoners vinden juist dat er te weinig groen is. Jongeren noemen bijvoorbeeld Hooglanderveen als groene plek, en een inwoner noemt de Laak als voorbeeld van veel baksteen en weinig groen. Uit de cijfers blijkt dat in Vathorst-De Bron en Vathorst-De Velden meer inwoners dan gemiddeld in Amersfoort tevreden zijn over het onderhoud van hun wijk. Verder zien we in alle wijken, behalve Vathorst-Centrum, minder meldingen van overlast en geregistreerde misdrijven. Ongunstig is dat in Vathorst-Centrum meer inwoners zich onveilig voelen en ook meer inwoners vinden dat er vaak rommel op straat ligt dan gemiddeld in Amersfoort. Het winkelcentrum in Vathorst-Centrum wordt door inwoners, jongeren en professionals ook als één van de plekken genoemd waar overlast wordt ervaren van onder andere groepen (hang)jongeren. Overlast van groepen jongeren wordt vaak genoemd in de interviews met inwoners en gesprekken met professionals, en ook de gesproken jongeren voelen zich soms niet fijn op plekken waar groepen jongeren zijn. Volgens de gesproken jongeren moet er meer handhaving komen op plekken waar (hang)jongeren zijn.

⁵ Leefbaarheid meten we met de 'Leefbaarometer'. De Leefbaarometer is gebaseerd op grootschalig onderzoek en kijkt naar samenhang tussen omgevingskenmerken (gegroepeerd in vijf dimensies: woningvoorraad, fysieke omgeving, voorzieningen, sociale samenhang, en overlast en onveiligheid) en naar oordelen en gedrag van bewoners.

Naast overlast van groepen jongeren ervaren enkele inwoners overlast van zwerfvuil of afval, en een enkeling noemt overlast van drugs(dealen). Verder maken verschillende inwoners zich zorgen over de mogelijke komst van een AZC in Vathorst; ze verwachten negatieve gevolgen voor hun veiligheid en de leefbaarheid. Tot slot noemen inwoners, professionals en jongeren verkeersonveilige situaties, vooral rond fietspaden en sommige rotondes. Zeker jongeren noemen meerdere plekken waar ze de fietspaden onveilig vinden. Jongeren, professionals en ook enkele gesproken vrouwelijke inwoners pleitten voor meer verlichting op straat, omdat ze sommige plekken erg donker (en daarmee onveilig) vinden.

Sommige cijfers tonen gunstige situatie voor kinderen

In Vathorst en Hooglanderveen wonen veel gezinnen en weinig 65-plussers. De cijfers laten dan ook zien dat het zorggebruik, zoals maatschappelijke ondersteuning (Wmo), lager is dan in Amersfoort gemiddeld. Voor kinderen zien we bij een aantal factoren een gunstige situatie. Zo wonen er in Vathorst-De Bron minder kinderen met overgewicht, zijn er in Hooglanderveen minder vroeggeboorten en/of kinderen met een laag geboortegewicht, en ontvangen in Vathorst-De Velden minder kinderen onderadvies. Bij startkwalificatie⁶ zien we een wisselend beeld: in Vathorst-De Bron en Hooglanderveen wonen weinig mensen zonder startkwalificatie, maar in Vathorst-Centrum wonen juist (erg) veel mensen zonder startkwalificatie.

Verhalen vertellen wisselende ervaringen over opgroeien van kinderen

In de interviews vertellen ouders over hun ervaringen met school. Sommige ouders zeggen dat het prima gaat met hun kinderen op school, dat de kinderen het naar hun zin hebben en goede begeleiding krijgen. Daarentegen vertellen vier ouders dat hun kind hoogbegaafd is, en de school daarin onvoldoende begeleiding kon bieden. Sommige kinderen zijn hierdoor langdurig uitgevallen of ziek geworden. Het wijkteam biedt wel begeleiding. Eén van de geïnterviewden werkt op een school in Vathorst en geeft aan dat er in Vathorst veel speelt achter de voordeur, bijvoorbeeld ruzie tussen ouders. Enkele professionals noemen het grote

⁶ Een startkwalificatie is een diploma havo, vwo, mbo niveau 2 of hoger.

aantal kinderen dat volgens hen te maken heeft met ouders in een vechtscheiding. Professionals die werken op scholen merken dat dit grote negatieve mentale gevolgen heeft.

Verder zeggen professionals dat sommige inwoners hoge lasten hebben en hard moeten werken, wat stress en druk met zich mee brengt. Volgens de cijfers ervaren in Vathorst-Hooglanderveen evenveel volwassenen stress als in Amersfoort gemiddeld. Enkele inwoners vertellen in de interviews over de druk die zij ervaren. Opvoeden van kinderen vraagt veel tijd en aandacht en die is er volgens professionals niet altijd. Zij vertellen dat ouders werken, en kinderen op school zitten, en daarnaast vaak op BSO en clubjes, waardoor er weinig tijd overblijft voor de interactie tussen ouders en hun kinderen. Hierdoor kunnen ouders hun kinderen minder (sociale) vaardigheden aanleren. Ook het telefoongebruik van kinderen en jongeren belemmert volgens professionals het aanleren van sociale vaardigheden. Professionals zien jongeren met veel schermtijd en gebruik van sociale media, en ook de gesproken jongeren zeiden dit. Volgens de cijfers lopen in Vathorst-Hooglanderveen niet meer jongeren risico op problematisch gebruik van sociale media dan in Amersfoort gemiddeld. Ouders weten volgens professionals niet altijd wat hun kinderen doen, en soms is er vanuit ouders geen sturing op de schermtijd.

Vooraf ontmoetingsplekken voor jongeren worden gemist

In de interviews en groepsgesprekken worden veel opmerkingen gemaakt over voorzieningen, ontmoetingsplekken en de activiteiten die worden aangeboden in de wijk. Sommige geïnterviewde inwoners vinden dat er voor jongere kinderen veel te doen is, terwijl anderen vinden dat er te weinig speeltuinen zijn. Ook de kinderraad geeft aan dat ze graag zouden willen dat er meer speeltuinen zijn.

Voor jongeren zijn er volgens veel inwoners en professionals te weinig plekken waar zij elkaar kunnen ontmoeten en samen kunnen zijn. Jongeren worden op veel plekken weggestuurd. In het groepsgesprek met sleutelfiguren wordt benoemd dat er te weinig te doen is voor jongeren van 13+ jaar. Volgens hen is er een fysieke plek nodig waar dingen georganiseerd worden waar jongeren op af komen, en hebben ze een plek nodig waar ze rustig kunnen hangen. In de groepsgesprekken met jongeren kwam naar voren dat sommige jongeren geen behoefte hebben aan extra ontmoetingsplekken, maar anderen willen wel meer plekken waar ze binnen kunnen afspreken.

Een enkeling geeft aan enthousiast te zijn over de ontmoetingsmogelijkheden voor kwetsbare volwassenen in Vathorst. Tegelijkertijd missen veel geïnterviewde inwoners en professionals juist ook ontmoetingsplekken voor volwassenen of ouderen. Volgens de gesproken sleutelfiguren en professionals ontbreekt voor volwassenen (tussen circa 30 en 60 jaar) een plek waar ze samen kunnen komen. Tot slot missen professionals een plek in de wijk waar professionals elkaar en inwoners kunnen ontmoeten en activiteiten organiseren.

Leeswijzer

Hierna volgen twee tabellen.

Tabel 1.1 bevat cijfers over de wijk en het dorp. Op elke pagina staat een subdoel met daarbij een aantal factoren. Voor elke factor worden cijfers weergegeven die laten zien hoe de situatie in de wijk en in het dorp is voor het betreffende onderwerp.

Tabel 1.2 laat zien wat de belangrijkste factoren per doel zijn. Per factor staat aangegeven voor welke subdoelen deze een belangrijke factor vormt.

Kleurgebruik tabellen

De cijfers in de hierna volgende tabellen zijn gekleurd om verschillen tussen de wijk en Amersfoort gemiddeld zichtbaar te maken:

- Oranje: negatiever (of bij achtergrondkenmerken: hoger) dan Amersfoort gemiddeld
- Blauw: positiever (of bij achtergrondkenmerken: lager) dan Amersfoort gemiddeld

1.1 De wijk in cijfers

Hoofddoel 1: Meer gezonde en vitale inwoners

Subdoel 1: Betere fysieke gezondheid

Meer mensen hebben een betere fysieke gezondheid. Hieronder wordt het fysieke welzijn verstaan. Het gaat om de algehele fysieke staat, zoals conditie en gezond gewicht en de afwezigheid van ziekten, waaronder chronische ziekten en infectieziekten.

Factoren en indicatoren	Hooglanderveen	Vathorst-Centrum	Vathorst-De Bron	Vathorst-De Laak	Vathorst-De Velden	Amersfoort	Jaartal, bron
Fysieke gezondheidsproblemen							
% inwoners (18+) met één of meer langdurige ziekten (6+ maanden)			29%			34%	2024, GGD
Overgewicht							
% 2-11 jarigen met overgewicht (incl. obesitas)	9,2%	7,5%	6,7%	8,5%	9,4%	9,8%	2023, GGD registratie
% inwoners (18+) met overgewicht (incl. obesitas)			43%			45%	2024, GGD
Slaap							
% jongeren (13-17 jaar) dat in de laatste week minimaal drie dagen vaak wakker werd of lang wakker lag			25%			24%	2023, GGD
Woning							
% inwoners (18+) met schimmel of vochtplekken in de woon- of slaapkamer			7%			11%	2024, GGD

Subdoel 2: Betere mentale gezondheid

Meer mensen hebben een betere mentale gezondheid, zijn mentaal weerbaar en ervaren grip op hun leven. Dit omvat de psychische gezondheid, sociaal emotionele gezondheid en het emotioneel welzijn van mensen (inclusief emotionele eenzaamheid). De aanwezigheid of mate van psychische en psychiatrische problemen en stress valt hier ook onder.

Factoren en indicatoren	Hooglanderveen	Vathorst-Centrum	Vathorst-De Bron	Vathorst-De Laak	Vathorst-De Velden	Amersfoort	Jaartal, bron
Ervaren kwaliteit van leven							
% jongeren (13-17 jaar) met (zeer) goed ervaren gezondheid			83%			81%	2023, GGD
% volwassenen (18-64 jaar) met (zeer) goed ervaren gezondheid			85%			80%	2024, GGD
% senioren (65+) met (zeer) goed ervaren gezondheid			65%			68%	2024, GGD
Persoonlijkskenmerken							
(geen indicator)							
Psychosociale problemen							
% kinderen (5-6 en 10-11 jaar) met psychosociale problemen (meetinstrument: SDQ)	7,4%	6,5%	5,5%	5,5%	4,0%	5,7%	2021-2023, GGD registratie
% jongeren (13-17 jaar) met (lichte-ernstige) psychische klachten (meetinstrument: MHI-5)			21%			23%	2023, GGD
% inwoners (18+) met een hoog risico op een angststoornis of depressie			6%			9%	2024, GGD
% inwoners (18+) met basis en gespecialiseerde GGZ met en zonder verblijf (Zvw, excl. POH-GGZ)	4,8%	5,1%	6,3%	6,2%	5,2%	6,8%	2024, Vektis
Sociaal-emotionele vaardigheden							
% jongeren (13-17 jaar) dat voldoende weerbaar is			90%			89%	2023, GGD
% inwoners (18+) dat (zeer) lage veerkracht heeft			10%			12%	2024, GGD
% inwoners (18+) dat onvoldoende regie over het eigen leven heeft			10%			11%	2024, GGD
Stress							
% jongeren (13-17 jaar) dat zich (zeer) vaak gestrest voelt (door één of meer factoren)			50%			51%	2023, GGD
% volwassenen (18-64 jaar) dat in de afgelopen 4 weken (heel) veel stress ervaarde			18%			23%	2024, GGD

Subdoel 3: Gezondere leefstijl

Meer mensen hebben een gezonde leefstijl. Hieronder wordt verstaan gezonde voeding en voldoende beweging, gezond seksueel gedrag en de afwezigheid van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Ook wordt hieronder verstaan de afwezigheid van middelenmisbruik, waarbij het gaat om alcohol, tabak, drugs en medicijnen, en de afwezigheid van gedragsverslavingen, zoals problematisch gokken en excessief gamen. Onder gezond gedrag valt eveneens een leefomgeving die uitnodigt tot gezond gedrag en bewegen en mensen in de gelegenheid stelt elkaar te ontmoeten, naar voorzieningen te kunnen en activiteiten te kunnen ondernemen.

Factoren en indicatoren	Hooglanderveen	Vathorst-Centrum	Vathorst-De Bron	Vathorst-De Laak	Vathorst-De Velden	Amersfoort	Jaartal, bron
Bewegen							
% jongeren (13-17 jaar) dat 5 of meer dagen per week minstens 1 uur beweegt			48%			47%	2023, GGD
% inwoners (18+) dat voldoet aan Nederlandse beweegerichtlijn			44%			51%	2024, GGD
Digitaal en online gedrag							
% jongeren (13-17 jaar) met risico op problematisch gebruik sociale media			12%			12%	2023, GGD
Middelengebruik							
% jongeren (13-17 jaar) dat wekelijks rookt of vaped			8%			8%	2023, GGD
% jongeren (13-17 jaar) dat binge drinkt			13%			12%	2023, GGD
% inwoners (18+) dat rookt of vaped			11%			15%	2024, GGD
% inwoners (18+) dat overmatig drinkt			4%			5%	2024, GGD
% inwoners (18+) dat zwaar drinkt			10%			8%	2024, GGD
Risicovol gedrag							
(geen indicator)							
Voeding							
% jongeren (13-17 jaar) dat 5 of meer dagen per week ontbijt			72%			70%	2023, GGD

Hoofddoel 2: Meer mensen leven kansrijker, doen mee en zien naar elkaar om

Subdoel 1: Meer meedoen en omzien naar elkaar

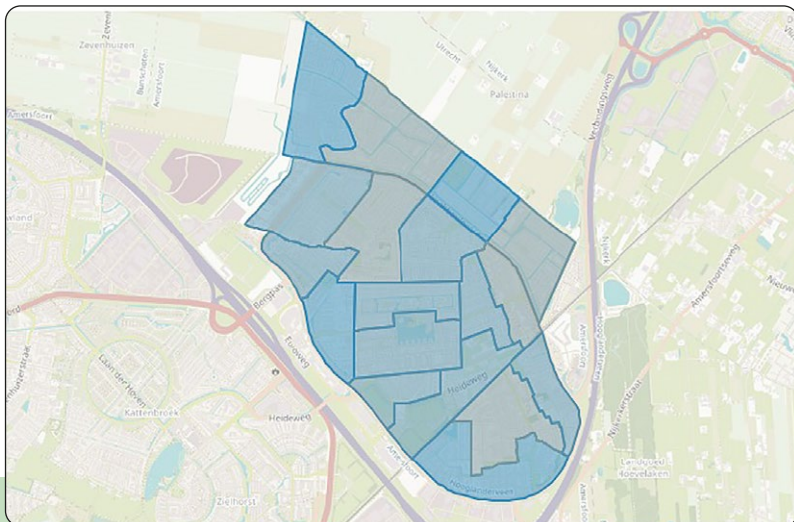
Meer mensen werken of leveren een maatschappelijke bijdrage (inclusief mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt) en ervaren geen financiële belemmeringen om mee te doen. Hieronder verstaan we een inclusieve samenleving waarin minder mensen discriminatie ervaren. Meedoen gaat ook over participeren in sport, cultuur, vrijwilligerswerk en mantelzorg. Daarnaast omvat dit dat mensen elkaar meer helpen, meer naar elkaar omzien, minder sociaal geïsoleerd of eenzaam zijn en op een prettige manier samenleven.

Factoren en indicatoren	Hooglanderveen	Vathorst-Centrum	Vathorst-De Bron	Vathorst-De Laak	Vathorst-De Velden	Amersfoort	Jaartal, bron
Inclusie							
% volwassenen (18-64 jaar) dat zich wel eens gediscrimineerd voelt vanwege geloof, huidskleur, seksuele voorkeur of leeftijd			19%			20%	2024, GGD
Participatie							
% geregistreerde werkzoekenden zonder werk in loondienst (GWU; 15-64 jaar)	2,2%	3,5%	3,8%	3,5%	3,6%	6,1%	2024, UWV
% kinderen in uitkeringsgezin	1%	2%	-	2%	2%	5%	2024, wsjg.nl
% jongeren (13-17) dat wekelijks sport bij een club of sportschool			85%			79%	2023, GGD
Sociale steun en verbondenheid							
score sociale cohesie	6,7	5,8	6,2	6,3	6,2	6,3	2025, gemeente
% jongeren (13-17 jaar) dat bij iemand terecht kan bij een probleem			98%			96%	2023, GGD
% jongeren (13-17 jaar) dat (matig tot ernstig) eenzaam is			10%			13%	2023, GGD
% volwassenen (18-64 jaar) dat (zeer) sterk eenzaam is			9%			12%	2024, GGD
% senioren (65+) dat (zeer) sterk eenzaam is			16%			10%	2024, GGD

Subdoel 2: Meer mensen zijn zelfstandig

Meer mensen zijn zelfstandig naar vermogen. Dit omvat zelfredzaamheid van mensen en zelfvoorzienend zijn, in eigen levensonderhoud kunnen voorzien, door het hebben van werk en de afwezigheid van armoede en /of schulden. Zelfstandig zijn betekent ook het beheersen over voldoende basisvaardigheden om mee te kunnen doen, zoals taalvaardigheid en specifiek gezondheidsvaardigheden. Dit betekent ook zoveel mogelijk zelfstandig (blijven) wonen.

Factoren en indicatoren	Hooglanderveen	Vathorst-Centrum	Vathorst-De Bron	Vathorst-De Laak	Vathorst-De Velden	Amersfoort	Jaartal, bron
Actief ouder worden							
% senioren (65+) dat het afgelopen jaar is gevallen			26%			30%	2024, GGD
% senioren (65+) dat een beperking ervaart in mobiliteit			19%			14%	2024, GGD
Sociaal-economische status							
SES-WOA score	0,451	0,426	0,485	0,391	0,451	0,153	2022, CBS
% inwoners in armoede	0,9%	1,8%	1,9%	1,7%	1,6%	2,4%	2024, CBS
% huishoudens met geregistreerde problematische schulden	5,2%	8,0%	7,4%	9,8%	8,7%	8,0%	2025, CBS
% huishoudens met bijstand	1,3%	1,9%	1,2%	2,0%	2,5%	3,9%	2025, gemeente
Taalbeheersing							
% 2-jarigen met negatieve score op spraak- en taalontwikkeling	2%	5%	7%	6%	6%	7%	2024, GGD registratie

Kaart met SES-WOA score per buurt

Buurten met laagste score: Dorpskern Hooglanderveen (0,216, Hooglanderveen), De Baken (0,247, Vathorst-De Laak), en Winkelcentrum Vathorst (0,253, Vathorst-Centrum).

Buurten met hoogste score: Laakse Tuinen (0,756 Vathorst-De Laak), Zuiderzeestedenbuurt-West (0,705, Vathorst-De Laak), Duisterweg e.o. (0,645, Vathorst-De Velden) en Lient e.o. (0,628 Hooglanderveen).

Subdoel 3: Meer kansrijke ontwikkeling

Meer mensen ontwikkelen zich. Hieronder verstaan we algehele mentale en cognitieve ontwikkeling en ontplooiing. Naar school gaan, een opleiding volgen en het hebben van een baan, blijvend leren, talentontwikkeling in brede zin, in dit alles kunnen presteren, en zingeving.

Factoren en indicatoren	Hooglanderveen	Vathorst-Centrum	Vathorst-De Bron	Vathorst-De Laak	Vathorst-De Velden	Amersfoort	Jaartal, bron
Gezinskenmerken							
% eenoudergezinnen	8,3%	10,7%	12,1%	10,7%	11,0%	8,5%	2026, BRP
Negatieve invloed peers							
% jongeren (13-17 jaar) dat laatste 3 maanden is gepest op school			11%			13%	2023, GGD
Perinatale factoren							
% vroeggeboorten en/of te laag geboortegewicht	10,1%	13,0%	13,0%	13,9%	13,0%	14,7%	2021, Perined via wsjg.nl
Schoolfactoren							
% basisschoolleerlingen met onderadvies	3%	5%	3%	2%	1%	3%	2021-2024, DUO
% voortijdig schoolverlaters	1,9%	-	3,2%	1,9%	1,8%	2,2%	2023, GGD
% 18 t/m 30 jarigen zonder startkwalificatie	7,1%	18,1%	6,4%	11,9%	10,8%	10,6%	2021, DUO
Zingeving							
% senioren (65+) dat vindt dat leven betekenis en doel heeft			70,5%			75,2%	2024, GGD

Hoofddoel 3: Meer mensen leven in een veiliger thuis en woonomgeving

Subdoel 1: Veiliger thuis

Meer mensen hebben een veilig thuis. Hieronder wordt verstaan een positief, warm, stimulerend thuis waar geen sprake is van huiselijk geweld in de brede definitie: geen verwaarlozing, emotionele en fysieke mishandeling en/of seksueel geweld.

Factoren en indicatoren	Hooglanderveen	Vathorst-Centrum	Vathorst-De Bron	Vathorst-De Laak	Vathorst-De Velden	Amersfoort	Jaartal, bron
Dakloosheid							
(geen indicator)							
Gehechtheidsrelatie							
% jongeren (13-17 jaar) dat met een probleem bij ouder(s) of verzorger(s) terecht kan			82%			81%	2023, GGD
Huishoudelijke chaos							
(geen indicator)							
Kindermishandeling en huiselijk geweld							
(geen indicator)							
Middelengebruik en psychische problemen ouder/gezin							
% jongeren (13-17 jaar) dat potentiële mantelzorg is (gezinslid met lichamelijke of psychische ziekte of beperking of verslaving)			22%			22%	2023, GGD
Negatieve ervaringen en trauma							
(geen indicator)							
Opvoedgedrag en opvoedvaardigheden							
% jongeren (13-17 jaar) waarvan ouders/ verzorgers meestal - altijd weten waar hij/zij is als hij/zij niet thuis is			87%			88%	2023, GGD
Persoonlijkheid ouder							
(geen indicator)							
Relatie ouders							
% jongeren (13-17 jaar) dat echtscheiding ouders mee maakt(e)			18%			20%	2023, GGD

Subdoel 2: Veiligere omgeving

Een veiligere directe omgeving waar mensen wonen, de buurt of wijk. Waar mensen zich als inwoner fysiek en sociaal veilig voelen en die veiligheid ook stimuleert. Daaronder verstaan we ook de kwaliteit van de woonomgeving: er is geen sprake van criminaliteit en geen kwalificatie 'achterstandswijk'.

Factoren en indicatoren	Hooglanderveen	Vathorst-Centrum	Vathorst-De Bron	Vathorst-De Laak	Vathorst-De Velden	Amersfoort	Jaartal, bron
Fysieke woonomgeving							
Fijnstofconcentratie (PM10)	15,80	15,72	15,80	15,55	15,74	15,55	2023, RIVM
% inwoners (16+) dat (zeer) tevreden is over algemeen onderhoud van de wijk	68%	72%	81%	70%	78%	65%	2025, gemeente
Sociaal-economische buurtkenmerken							
leefbaarheidsscore	Zeer goed	Zeer goed	Zeer goed	Goed	Zeer goed	Goed	2024, leefbaar-ometer
Sociale woonomgeving							
Totaal aantal meldingen overlast per 1.000 inwoners	14,1	28,2	11,9	8,5	9,3	30,9	2025, politie
% inwoners (16+) dat vindt dat rommel op straat vaak voorkomt in hun buurt	22%	48%	28%	31%	28%	34%	2025, gemeente

Subdoel 3: Minder crimineel gedrag

Minder diefstal, geweld, vernieling en inbraak. Maar ook (jeugd)criminaliteit, cybercriminaliteit en georganiseerde misdaad.

Factoren en indicatoren	Hooglanderveen	Vathorst-Centrum	Vathorst-De Bron	Vathorst-De Laak	Vathorst-De Velden	Amersfoort	Jaartal, bron
Criminaliteitsfactoren							
Totaal aantal geregistreerde misdrijven per 1.000 inwoners	14,5	45,9	11,9	13,9	10,8	44,7	2025, politie
Schaalscore onveiligheidsgevoel in de eigen buurt	1,2	2,5	1,9	1,4	1,9	1,6	2025, gemeente

Achtergrondkenmerken wijk

Achtergrondkenmerken en indicatoren	Hooglanderveen	Vathorst-Centrum	Vathorst-De Bron	Vathorst-De Laak	Vathorst-De Velden	Amersfoort	Jaartal, bron
Aantal inwoners	4.825	3.720	4.008	10.896	6.823	163.758	2026, BRP
Leeftijdopbouw							
% jongeren (0-17 jaar)	25,4%	25,9%	34,3%	28,4%	25,9%	20,2%	2026, BRP
% ouderen (65+ jaar)	12,5%	9,6%	3,9%	6,6%	7,2%	17,1%	2026, BRP
Herkomst							
% Nederland	80,9%	70,7%	70,2%	67,7%	69,2%	70,6%	2026, BRP
% Europa	5,3%	6,5%	6,0%	6,7%	7,0%	6,6%	2026, BRP
% Buiten Europa	13,8%	22,7%	23,7%	25,6%	23,8%	22,8%	2026, BRP
Huishoudens samenstelling							
% eenpersoonshuishoudens	22,0%	29,9%	20,6%	29,2%	20,9%	39,2%	2026, BRP
% tweepersoonshuishoudens	25,4%	21,8%	17,1%	22,4%	22,9%	26,1%	2026, BRP
% gezinnen	44,0%	37,3%	49,7%	37,0%	44,9%	25,5%	2026, BRP
% eenoudergezinnen	8,3%	10,7%	12,1%	10,7%	11,0%	8,5%	2026, BRP
% overig	0,4%	0,3%	0,4%	0,7%	0,3%	0,7%	2026, BRP
Zorggebruik							
% inwoners met Wmo	4,4%	4,1%	2,1%	3,9%	3,3%	6,8%	2024, wsjg.nl
% jongeren (0-23 jaar) met jeugdzorg	10,7%	11,8%	11,1%	11,6%	11,3%	12,9%	2024, CBS
% huishoudens met gebruik van 2 of 3 wetten (Wmo, Jeugdzorg en/of Participatiewet; 'stapeling')	1,7%	1,4%	2,1%	2,2%	1,7%	3,1%	2024, wsjg.nl
% inwoners met huisartsenzorg (consulten en visites - Zvw)	77,5%	77,6%	77,0%	79,5%	77,5%	77,6%	2024, Vektis
% inwoners met wijkverpleging (Zvw)	2,0%	1,0%	0,6%	1,2%	0,9%	2,5%	2024, Vektis
% inwoners met Wlz thuis	0,8%	0,6%	0,0%	1,0%	0,5%	1,0%	2024, Vektis

Kleurgebruik:

Oranje: hoger dan Amersfoort gemiddeld

Blauw: lager dan Amersfoort gemiddeld

1.2 Wat zijn de belangrijkste factoren per doel?

X betekent: belangrijke (risico-, beschermende of versterkende) factor voor subdoel

Hoofdoelen	Meer gezonde en vitale inwoners			Meer mensen leven kansrijker, doen mee en zien naar elkaar om			Meer mensen leven in een veiliger thuis en woonomgeving		
Subdoelen	Betere fysieke gezondheid	Betere mentale gezondheid	Gezondere leefstijl	Meer meedoen en omzien naar elkaar	Meer mensen zijn zelfstandig	Meer kansrijke ontwikkeling	Veiliger thuis	Veiligere omgeving	Minder crimineel gedrag
Factoren en indicatoren									
Actief ouder worden				X	X				
% senioren (65+) dat het afgelopen jaar is gevallen									
% senioren (65+) dat een beperking ervaart in mobiliteit									
Bewegen	X	X							
% jongeren (13-17 jaar) dat 5 of meer dagen per week minstens 1 uur beweegt									
% inwoners (18+) dat voldoet aan Nederlandse beweegrichtlijn									
Criminaliteitsfactoren							X	X	X
Totaal aantal geregistreerde misdrijven per 1.000 inwoners									
Schaalscore onveiligheidsgevoel in de eigen buurt									
Dakloosheid	X	X	X	X	X	X			
(geen indicator)									
Digitaal en online gedrag	X	X	X	X		X			
% jongeren (13-17 jaar) met risico op problematisch gebruik sociale media									

Subdoelen	Betere fysieke gezondheid	Betere mentale gezondheid	Gezondere leefstijl	Meer meedoen en omzien naar elkaar	Meer mensen zijn zelfstandig	Meer kansrijke ontwikkeling	Veiliger thuis	Veiligere omgeving	Minder crimineel gedrag
Ervaren kwaliteit van leven			X	X					
% jongeren (13-17 jaar) met (zeer) goed ervaren gezondheid									
% volwassenen (18-64 jaar) met (zeer) goed ervaren gezondheid									
% senioren (65+) met (zeer) goed ervaren gezondheid									
Fysieke gezondheidsproblemen		X	X	X	X		X		
% inwoners (18+) met één of meer langdurige ziekten (6+ maanden)									
Fysieke woonomgeving	X		X					X	
Fijnstofconcentratie (PM10)									
% inwoners (16+) dat (zeer) tevreden is over algemeen onderhoud van de wijk									
Gehechtheidsrelatie	X	X	X			X	X		X
% jongeren (13-17 jaar) dat met een probleem bij ouder(s) of verzorger(s) terecht kan									
Gezinskenmerken				X	X		X		
% eenoudergezinnen									
Huishoudelijke chaos						X			
(geen indicator)									
Inclusie			X	X	X	X			
% volwassenen (18-64 jaar) dat zich wel eens gediscrimineerd voelt vanwege geloof, huidskleur, seksuele voorkeur of leeftijd									
Kindermishandeling en huiselijk geweld		X	X				X		X
(geen indicator)									

Subdoelen	Betere fysieke gezondheid	Betere mentale gezondheid	Gezondere leefstijl	Meer meedoen en omzien naar elkaar	Meer mensen zijn zelfstandig	Meer kansrijke ontwikkeling	Veiliger thuis	Veiligere omgeving	Minder crimineel gedrag
Middelengebruik	X	X	X	X			X		X
% jongeren (13-17 jaar) dat wekelijks rookt of vapet									
% jongeren (13-17 jaar) dat binge drinkt									
% inwoners (18+) dat rookt of vapet									
% inwoners (18+) dat overmatig drinkt									
% inwoners (18+) dat zwaar drinkt									
Middelengebruik en psychische problemen ouder/gezin		X					X		
% jongeren (13-17 jaar) dat potentiële mantelzorger is (gezinslid met lichamelijke of psychische ziekte of beperking of verslaving)									
Negatieve ervaringen en trauma	X	X	X				X	X	
(geen indicator)									
Negatieve invloed peers		X				X	X		
% jongeren (13-17 jaar) dat laatste 3 maanden is gepest op school									
Opvoedgedrag en opvoedvaardigheden		X	X		X	X	X		X
% jongeren (13-17 jaar) waarvan ouders/ verzorgers meestal - altijd weten waar hij/zij is als hij/zij niet thuis is									
Overgewicht	X	X							
% 2-11 jarigen met overgewicht (incl. obesitas)									
% inwoners (18+) met overgewicht (incl. obesitas)									

Subdoelen	Betere fysieke gezondheid	Betere mentale gezondheid	Gezondere leefstijl	Meer meedoen en omzien naar elkaar	Meer mensen zijn zelfstandig	Meer kansrijke ontwikkeling	Veiliger thuis	Veiligere omgeving	Minder crimineel gedrag
Participatie		X		X	X			X	X
% geregistreerde werkzoekenden zonder werk in loondienst (GWU; 15-64 jaar)									
% kinderen in uitkeringsgezin									
% jongeren (13-17) dat wekelijks sport bij een club of sportschool									
Perinatale factoren		X					X		
% vroeggeboorten en/of te laag geboortegewicht									
Persoonlijkheidskenmerken		X	X			X	X		
(geen indicator)									
Persoonlijkheid ouder							X		
(geen indicator)									
Psychosociale problemen	X	X	X		X	X	X	X	X
% kinderen (5-6 en 10-11 jaar) met psychosociale problemen (meetinstrument: SDQ)									
% jongeren (13-17 jaar) met (lichte-ernstige) psychische klachten (meetinstrument: MHI-5)									
% inwoners (18+) met een hoog risico op een angststoornis of depressie									
% inwoners (18+) met basis en gespecialiseerde GGZ met en zonder verblijf (Zvw, excl. POH-GGZ)									
Relatie ouders			X			X			
% jongeren (13-17 jaar) dat echtscheiding ouders mee maakt(e)									
Risicovol gedrag		X	X		X		X		
(geen indicator)									

Subdoelen	Betere fysieke gezondheid	Betere mentale gezondheid	Gezondere leefstijl	Meer meedoen en omzien naar elkaar	Meer mensen zijn zelfstandig	Meer kansrijke ontwikkeling	Veiliger thuis	Veiligere omgeving	Minder crimineel gedrag
Schoolfactoren		X	X		X	X	X		X
% basisschoolleerlingen met onderadvies									
% voortijdig schoolverlaters									
% 18 t/m 30 jarigen zonder startkwalificatie									
Slaap	X	X							
% jongeren (13-17 jaar) dat in de laatste week minimaal drie dagen vaak wakker werd of lang wakker lag									
Sociaal-economische buurtkenmerken	X						X	X	
Leefbaarheidsscore									
Sociaal-economische status	X	X	X	X	X	X	X	X	X
SES-WOA score									
% inwoners in armoede									
% huishoudens met geregistreerde problematische schulden									
% huishoudens met bijstand									
Sociaal-emotionele vaardigheden		X	X		X	X	X		X
% jongeren (13-17 jaar) dat voldoende weerbaar is									
% inwoners (18+) dat (zeer) lage veerkracht heeft									
% inwoners (18+) dat onvoldoende regie over het eigen leven heeft									

Onderzoeksverantwoording

Kleurgebruik tabellen

De cijfers in de tabellen zijn gekleurd om verschillen tussen de wijk en Amersfoort gemiddeld zichtbaar te maken:

- Oranje: negatiever (of bij achtergrondkenmerken: hoger) dan Amersfoort gemiddeld
- Blauw: positiever (of bij achtergrondkenmerken: lager) dan Amersfoort gemiddeld

De keuze om een wijk te kleuren is als volgt bepaald:

- Cijfers uit vragenlijstonderzoek (oftewel: alle gemeente-cijfers m.u.v. bijstand, en alle GGD-cijfers m.u.v. 'GGD registratie'): een wijk is gekleurd als de score statistisch significant afwijkt van Amersfoort gemiddeld.
- Leefbaarheidsscore: een wijk is gekleurd als het oordeel over de wijk (bv. 'ruim voldoende') afwijkt van Amersfoort gemiddeld.
- Registratiecijfers (alle overige cijfers): een wijk is gekleurd als de score substantieel afwijkt van Amersfoort gemiddeld (z-score groter dan 1,96 of kleiner dan -1,96).

Colofon

Uitgave Gemeente Amersfoort

Vormgeving Studioharryprins.nl

Gemeente Amersfoort

Onderzoek en statistiek

Postadres

Postbus 4000
3800 EA Amersfoort

Bezoekadres

Stadhuisplein 1
3811 LM Amersfoort

T 14 033

E info@amersfoort.nl

I www.amersfoort.nl